

Copertă și tehnoredactare:
Ion I. Constantinescu

Documentare:

Paula Filipescu, ing. Mircea Pătrășcoiu

Editare computerizată:

Mariana Mihăilescu

Hărți și foto:

Gheorghe Iacob, M. Tăruș

Copyright © Ion Gherman, 2010

ISBN 978-973-645-387-8

Prof. Dr. doc. ION GHERMAN

„Nuda veritas”

(Adevărul în toată goliciunea lui).

HORATIU, Ode 1. 24. 7.

REÎNTREGIREA

„LUMINI” ȘI „UMBRE”
ÎN

**TRECUTUL ȘI PREZENTUL
ROMÂNESC**

Invitați de onoare:

Acad. FLORIN CONSTANTINIU

Prof. Dr. DIMITRIE VATAMANIUC,

Membru de onoare al Academiei Române

Prof. Univ. Dr. h. VASILE PAVEL,

Academia de Științe a Republicii Moldova

(Chișinău)

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2010

PĂTRĂȘ EUGEN, *Minoritățile naționale din Ucraina și Republica Moldova*, Editura „Alexandru cel Bun”, Cernăuți, 1998.

PETCU NICOLAE ADRIAN, *Genocidul ucrainean de la Winnitza*, Revista ROST, Nr. 57, Nov. 2007

RADEȘ PANDELICA, *Lacrimă și vers*, Editura Tehnopress, Iași, 1998.

RELI S., *Călăuza monumentelor religioase istorice din Eparhia Bucovinei*, Editura Mitropoliei Bucovinei, Cernăuți, 1937.

SCURTU IOAN, **ALMAȘ DUMITRU ș.a.**, *Istoria Basarabiei de la Începuturi până în 1940*, Editura Europa Nouă, București, 1994.

STRĂCHINARU N. CONSTANTIN, *Țăranul, făuritorul zestrei noastre spirituale*, Revista ROST, Nr. 31, Sept. 2005

SUCEVEANU ARCADIE, *Emisferele de Magdeburg*, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2005.

ȚARUȘ DIDINA, *Molnița: șase veacuri de statornicie românească*, Editura Civitas, Chișinău, 2000.

TĂRĂȚEANU VASILE, *Teamă de înstrăinare*, Timișoara, 1990.

VATAMANIUC DIMITRIE, *Eminescu și chestiunea evreiască*, Editura Vestala, București, 1998.

VLASIE MIHAI, *Drumuri spre mănăstiri. Ghidul Așezămintelor monahale ortodoxe din România*, Editura Sofia, București, 2002.

XXX, *Mănăstirea Sucevița*, Editat Mitropolia Moldovei și Suceava, Iași, 1968.

XXX, *Figuri contemporane din Basarabia*, Editura Arpid, Chișinău, 1939, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO,

XXX, *Ghid de monumente și situri istorice din Republica Moldova*, Chișinău, 1995.

CUPRINS

INTRODUCERE	7
Cap. I	
INIȚIATIVA ȘI SPIRITUL DE SACRIFICIU DE CARE AM DAT DOVADĂ ÎN RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI.....	13
Cap. II	
EROISMUL CU CARE VOIEVOZII AU APĂRAT IDEEA DE UNITATE STATALĂ A POPORULUI ROMÂN	26
Cap. III	
ÎNȚELEPCIUNEA CU CARE AM FĂCUT FAȚĂ DICTATURII CARLISTE ȘI ANTONESCIENE ȘI UNUI RĂZBOI PIERDUT ÎN RĂSĂRIT ȘI CÂȘTIGAT ÎN APUS	40
Cap. IV	
REZISTENȚA MORALĂ DE CARE AM DAT DOVADĂ SUB DICTATURA COMUNISTĂ ȘI CA DEZRĂDĂCINAȚI ÎN ȚARA MUTILATĂ SAU CA ÎNSTRĂINAȚI ÎN TERITORIILE RĂPITE	56
Cap. V	
ROLUL MĂNĂSTIRILOR ȘI AL INSTITUȚIILOR RELIGIOASE ÎN CULTURALIZARE ȘI ÎN TREZIREA CONȘTIINȚEI NOASTRE NAȚIONALE.....	86
Cap. VI	
ROLUL OAMENILOR DE CULTURĂ ROMÂNI ÎN CULTURALIZAREA ȘI ÎN ÎNTREȚINEREA CONȘTIINȚEI NOASTRE NAȚIONALE	143
Cap. VII	
„LUMINI” DIN TRECUTUL ȘI PREZENTUL ROMÂNESC. DIN CUVÂNTUL CELOR CARE NE VORBESC „ÎN VERSURI”	180

Cap. VIII
„LUMINI ȘI UMBRE” DIN TRECUTUL ȘI PREZENTUL
ROMÂNESC. DIN CUVÂNTUL ȘI DIN FAPTELE
CELOR CARE NE VORBESC „ÎN PROZĂ” 225

Cap. IX
REÎNTREGIREA NOASTRĂ NAȚIONALĂ, UN
ÎNĂLȚĂTOR ACT DE DREPTATE CARE SE IMPUNE
REPETAT, RECUNOSCUT ȘI RESPECTAT 383

SFÂRȘITUL ROMÂNIEI MARI ȘI POSIBILA EI RENAȘTERE
- Acad. Florin Constantiniu 384

BUCOVINA ÎNTRE OCCIDENT ȘI ORIENT – Dimitrie
Vatamaniuc, Membru de Onoare al Academiei.....388

LIMBA ROMÂNĂ – „FLOAREA SUFLETULUI ETNIC
AL ROMÂNIMII” – Prof. Univ. Dr. h. Vasile Pavel,
Academia de Științe a Republicii Moldova, Chișinău.....393

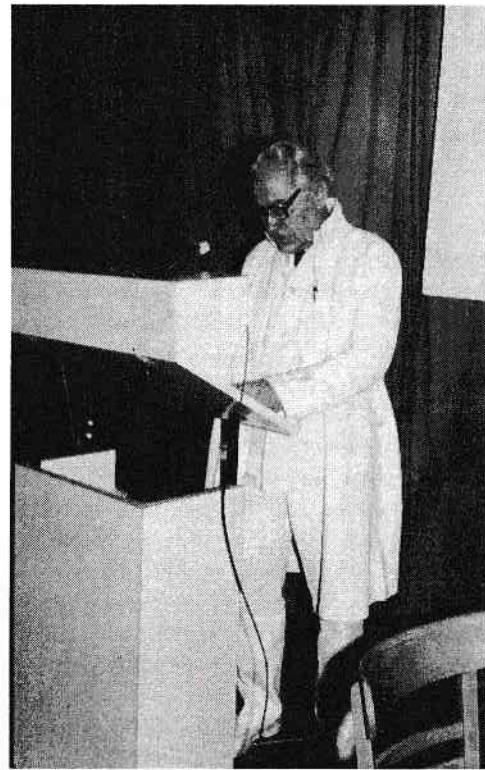
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE.....405

REZUMAT ȘI CONCLUZII.....415

SUMMARY AND CONCLUSIONS.....418

LECȚIE DE ISTORIE.....421

BIBLIOGRAFIE.....463

EU SUNT ROMÂN

*Francez, neamț, rus, ce firea te-a făcut
Pământul tău e bine-a nu uita
Oricui e drag locul ce l-a născut
Eu, frații mei, ori unde-oi căuta,
Nu mai găsesc ca dulcea Românie,
De-o și hulesc câți se hrănesc în ea,
Corci venetici. Dar oricum va fi, fie,
Eu sunt român, și-mi place țara mea.*

COSTACHE NEGRUZZI

Cap. I**INIȚIATIVA ȘI SPIRITUL DE
SACRIFICIU DE CARE AM DAT
DOVADĂ ÎN RĂSCOALELE
ȚĂRĂNEȘTI****1. RĂSCOALA DE LA BOBÂLNA**

În Transilvania, în secolul al XIV-lea, opresiunea, în special a țăranilor români, s-a intensificat.

Într-o stare de spirit tensionată, în anul 1437, țăranii din zonă, răsculați, s-au adunat pe dealul Bobâlna (700 m altitudine) unde au ridicat o tabără, pe care au fortificat-o, înconjurând-o cu șanțuri și căruțe. Dorind să-i înștiințeze pe nobili de nemulțumirile lor, au încercat să facă aceasta prin câțiva reprezentanți, pe care i-au ales și trimis la ei în acest scop.

Aceștia, în loc să-i asculte, le-au tăiat capetele și i-au sfârtecat în bucăți. O asemenea barbarie din partea nobilimii i-a determinat pe țăranii răsculați să lupte cu

atâta avânt în bătălia care a urmat, încât au obținut o victorie evidentă împotriva nobililor stăpâni.

În înțelegerea care a urmat între țărani răsculați și nobili, nobilii s-au arătat dispuși ca, pe lângă unele reduceri ale dărilor, să le acorde țăranilor dreptul de a se strămuta de pe o moșie pe alta, ca și dreptul de a lăsa moștenire bunurile dobândite.

Dar nobilii, nemulțumiți de concesiile pe care le-au făcut țăranilor răsculați, fac o „unire frățească” cu secuii și cu sașii (așa-numita *Unio Trium Nationum*), prin care se hotărâse ca împreună să-și intensifice aspirările asupra răsculaților.

Țăranii, aflând de toate aceste șiretlicuri ale nobililor, se hotărâsc să pornească o nouă bătălie cu aceștia, bătălie ce a avut loc în același an, la *Apatiu*. Cum această bătălie n-a dus, însă, la o victorie fermă, pentru nici una din părți, înțelegerea care a urmat a fost mai puțin favorabilă țăranilor.

De aceea, aceștia, și mai neîmpăcați, își manifestă revolta și înverșunarea prin noi ciocniri și bătălii, prin care ajung să ocupe orașe ca: *Aiudul*, *Clujul*, *Dejul* și chiar *Turda*.

Oastea nobililor, ajutată de *secui* și *sași* și chiar de *regele Ungariei*, reușește ca, în ianuarie, anul următor 1438, să elibereze orașele ocupate de răsculați.

Odată cu aceasta, nobilimea și-a arătat adevărata față, trecând la acte de cruntă răzbunare împotriva țăranilor răsculați și a conducătorilor lor. Astfel, din cartea de *Istorie a României*, scrisă de *Miron Constantinescu*, *Constantin Daicoviciu* și *Ștefan Pascu* și apărută la Editura Didactică și Pedagogică, în 1979, la București, aflăm că „sute și mii de țărani, au fost mutilați; li s-au tăiat nasurile, urechile, buzele și mâinile, li s-au scos ochii”.

Dintre căpeteniile lor, „*Anton cel Mare din Buda, a fost tăiat în bucăți, la Cluj Mănăstur*”, iar „*alte nouă căpetenii au fost spânzurate pe dealul din fața Turzii*”.

Asemenea mari tragedii și astfel de grozăvii, ca și umilințele pe care le-au îndurat strămoșii noștri, cerându-și dreptatea care li se cuvenea pe plan social și pe plan național, trebuie să ne facă să fim mai rezervați, atunci când, astăzi, le contestăm niște merite și nu avem pentru ei decât cuvinte de dispreț și de ocară.

2. ȚĂRANII ÎN RĂSCOALA LUI HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN DIN 1784

În Transilvania, numărul iobagilor era foarte mare, iar după *Acad. Florin Constantiniu*, peste trei pătrimi dintre iobagi erau țărani români. Aceasta, după același autor, „*explică strânsa asociere dintre lupta socială și cea națională*”, dintre cel „*exploatat*” și cel care, pe plan național, era doar „*tolerat*” și aceasta, în propria lor țară, pe propriile lor pământuri.

Nemulțumirile de acest fel l-au determinat pe țăranul *Horea (Vasile Ursu Nicola)*, din domeniul *Zlatna*, să se deplaseze până la Viena, pentru a se plânge direct împăratului *Iosif al II-lea*. Speranța de a scăpa de iobăgie, prin înscriere în regimentele grănicerești, fiind pierdută, iar demersul la Viena neavând un rezultat evident, țăranii au fost obligați să devină mai hotărâți și mai violenți cu nobilii.

În anul 1784, lui *Horea* i s-au alăturat *Cloșca (Ioan Oarcă)*, iobag din *Cărpiniș*, și *Crișan*, iobag din *Zarand*, care au mers până la ocuparea de către răsculați a orașului *Abrud*, situație care a devenit așa de îngrijorătoare încât l-a făcut pe *Împăratul Iosif al II-lea* să ceară armatei să intervină și să potolească răscoala. Ceea ce s-a și realizat, după ce *Horea* și *Cloșca*, legați în lanțuri,

ERDIS | We know
books

două săptămâni au fost plimbați prin zonele respective, iar la 28 februarie 1785, au fost trași pe roată, iar Crișan s-a sinucis în închisoare.

Totuși, este de reținut că, în anul următor, 1785, împăratul a abolit iobăgia și a acordat țăranilor dreptul de a se strămuta de pe o moșie pe alta.

După cum se vede, răscoala țăranilor din 1784 a dus până la urmă la un rezultat îmbucurător, care a cerut, însă, prea mari sacrificii din partea lor și a celor care i-a condus.

Oricum, această răscoală a țăranilor, ca și celelalte care au urmat, chiar dacă s-au făcut cu mari sacrificii, sunt o mărturie a faptului că ideea de dreptate socială și națională le-a fost de folos.

Este principala cauză pentru care țăranii au știut să se ridice și să lupte împotriva asupritorilor.

3. ȚĂRANII ÎN RĂSCOALA LUI AVRAM IANCU

Avram Iancu (1824-1872) este un revoluționar român, care a avut un rol semnificativ în *revoluția din 1848-49* din Transilvania și care și-a câștigat un merit deosebit prin întărirea conștiinței naționale a românilor transilvăneni.

După ce a fost nevoit să-și piardă încrederea în unguri, el a devenit un luptător, care a dat o deosebită atenție mobilizării forțelor pe care le reprezentau țăranii români. A dovedit aceasta prin aceea că zona Munților Apuseni a devenit datorită lui „o cetate de rezistență a românilor transilvăneni”.

În lucrarea *Acad. Florin Constantiniu* am descoperit chiar informația că încercarea unui corp de elită maghiar, condus de *maiorul Hotvani*, de a pătrunde în

această zonă, a fost respinsă prin lupte grele, la care au participat, alături de țărani, preoți și femei.

Avram Iancu, născut la Vidra, i-a îndemnat pe compatrioți să-și iubească „țara și neamul”, că de nu, „îi va bate Dumnezeu”. Dezamăgit de ceea ce a trăit și traumatizat psihic, el s-a retras în munți, devenind pentru mulți un simbol pe care l-au prețuit și iubit.

De altfel, a și murit la Baia de Criș, la vârsta de numai 48 de ani. La căpătâiul lui, cu acest nefericit prilej, s-au adunat peste 4000 de oameni, care, cu un sobor de 30 de preoți, l-au condus la *Țebea*, unde a fost înmormântat sub gorunul lui Horea. Aici, sub rădăcinile gorunului lui Horea, zac osemintele „Craiului Munților”, care, ferm și solemn, a rostit: „*Noi suntem oamenii libertății. Pentru asta ne-am revoltat, pentru asta am vărsat și suntem hotărâți să ne vărsăm sângele până la ultimul român*”.

Încrederea pe care acest mare patriot transilvănean se vede că le-a arătat-o țăranilor români, „exploatați și tolerați” în țara lor, trebuie să ne determine pe noi, cei de astăzi, să nu greșim prin a le minimaliza meritele și a-i considera pe toți „decăzuți și că se complac în decădere”.

4. ȚĂRANII ÎN RĂSCOALA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Tudor Vladimirescu (1780-1821), născut la Vladimiri, în județul Gorj, este autorul revoluției din 1821, care a pornit de la Mănăstirea Tismana, din Oltenia, și s-a extins în aproape toată țara. În fruntea armatei sale, cunoscută sub numele de *Armata norodului*, Tudor Vladimirescu a ajuns la București, unde începuse, într-un fel, să se ocupe de treburile țării.

Faptul că, printre altele, el a afirmat că „*Patria se cheamă poporul și nu tagma jefuitoarelor*” și că atunci se gândea la „*Moldova și la Transilvania*”, îi găsește pe toți „*de un neam și de o lege*”, ne face să credem că el nu a fost străin de ideea unității noastre naționale și de nevoia de înlocuire a regimului fanariot corupt cu domni pământeni.

De asemenea, faptul că oștirea organizată de el era cunoscută sub numele de *Armata norodului*, este o dovadă că aceasta era formată, în special, de țărani, cărora, ca și Avram Iancu, le-a arătat încredere. Oricât ar părea de curios, merită să spunem aici că unele evenimente tragice s-au petrecut până și în nordul Moldovei (Herța).

Dar cu toate că Tudor Vladimirescu a fost trădat, atras într-o cursă la Târgoviște și omorât, iar armata lui s-a dezmembrat, trebuie totuși relevat că răscoala din 1821 a fost urmată de abolirea regimului fanariot și de restaurarea domnilor pământeni.

Și în acest caz revolta a fost bine venită, având în vedere că *Armata norodului* pare să fi fost formată din țărani și în special din cei fără pământ (clăcași), care l-au putut urma în drumul destul de lung, pe care l-a parcurs Tudor Vladimirescu din Nordul Olteniei până la București.

5. RĂSCOALE ALE ȚĂRANILOR DIN 1888

Despre răscoala țăranilor din 1888 am întâlnit mai multe date în *Cartea de istorie* a lui Miron Constantinescu, Constantin Daicoviciu și Ștefan Pascu, pe care am mai citat-o.

Răscoala țăranilor din 1888 a izbucnit la 20 martie, la Urziceni, de unde s-a extins în județele înveci-

nate și apoi în celelalte județe din Muntenia, Oltenia și Moldova.

Din aceeași prezentare asupra răscoalei din 1888 reținem, plecând de la înproprietărire, care era principala lor cerere, că ei au apelat în acest scop la diferite forme de manifestări, unele mai blânde, iar altele mai dure.

Astfel, după atacarea conacelor și după ocuparea moșiilor la țară, în multe cazuri, țăranii mai bine organizați au pătruns și în orașe ca *Galați*, *Botoșani* și chiar *București*, unde au cerut autorităților satisfacerea revendicărilor lor.

„Setea de pământ” a țăranilor devenise și mai intensă după *Războiul de Independență* la care mulți dintre ei au participat ca vrednici luptători.

Dar cu toată dreptatea pe care o aveau țăranii și cu toate că mulți compatrioți ai lor și-au arătat acordul și simpatia față de cererile lor întemeiate, autoritățile nu s-au abținut să nu treacă la măsuri drastice de reprimare.

Astfel, aflăm din aceeași sursă că „armata a tras în răsculați, că mii de țărani-tineri, bătrâni și femei au fost maltratați, peste o mie de răsculați au fost omorâți și răniți și alte câteva mii judecați și condamnați”.

Atitudinea demnă și de curaj de care au dat dovadă țăranii și în această răscoală din 1888 n-a rămas, însă, și fără unele urmări favorabile răsculaților.

De pildă, este de menționat că peste 500.000 de hectare de pământ din moșiile Statului, în anul următor, 1889, au fost trecute în proprietatea țăranilor.

Dar se înțelege că această măsură nu a rezolvat o problemă așa de vastă, motiv pentru care nemulțumirile țăranilor au explodat din nou cu răscoala lor și mai mare din anul 1907.

6. MAREA RĂSCOALĂ A ȚĂRANILOR DIN 1907

Neînsemnatele îmbunătățiri în viața țăranilor, care au urmat după răscoala din 1888 sau după acele mai mici care au urmat, n-au reușit să-i liniștească și să-i mulțumească prea mult pe aceștia.

Marea contradicție dintre marii proprietari de pământ și țărani continuă să-și arate efectele.

Darea pământului în arendă, contra dijmei în bani sau produse, era însoțită, de cele mai multe ori, și de alte obligații și îndatoriri, care nu erau de natură să ușureze viața țăranilor.

Pe de altă parte, dobânzile mari, pe care țăranii trebuiau să le plătească pentru sumele împrumutate, alături de impozitele pe care le impunea Statul, făceau acestora o viață tot mai grea. Așa se explică că, neputând să se ocupe suficient de copiii lor, mortalitatea în rândurile acestora a urcat la proporții ridicate și tot așa se explică răspândirea în mediul rural a unor boli ca malaria, pelagra și tuberculoza.

Pe un asemenea fond de viață, în 8 februarie 1907, răscoala țăranilor a izbucnit în satul Flămânzi, din nordul Moldovei (jud. Botoșani), iar sărăcia și mizeria în care trăia populația satelor a făcut ca aceasta să se extindă foarte repede. Astfel, dacă în prima etapă, răscoala a cuprins județe din nordul Moldovei, în a doua etapă, a cuprins și celelalte județe din Moldova, iar în a treia etapă, aceasta ajunge să se simtă și chiar să se intensifice și în Muntenia și Oltenia.

Dacă la început nemulțumirile și revolta țăranilor și-au găsit expresie în petițiile adresate autorităților, nu după mult timp, ei au trecut și la forme de manifestare mai aspre și mai dure.

Astfel, nu au fost rare cazurile de incendiere a conacelor și a sediilor arendașilor, de distribuire a cerealelor și uneltelor agricole din magazii sau acelea în care țăranii revoltați s-au adresat și primarilor din localitățile respective pentru a li se face dreptate.

În măsura în care răscoalele înaintau în timp, au fost destul de frecvente cazurile în care țăranii răsculați, organizați în coloane, au pătruns și în orașe, ajungând până la reședințele de județe.

Mai rare au fost cazurile în care țăranii răsculați, pentru a împiedica trimiterea de trupe în zonele respective, au încercat să dezorganizeze circulația trenurilor și informarea autorităților, prin ruperea firelor telefonice.

Deși toate aceste perturbări luaseră proporții și deveniseră îngrijorătoare, trebuie să menționăm că țăranii au câștigat în multe sate sprijinul militarilor, preoților și învățătorilor locali și că, pe de altă parte, mulți intelectuali, elevi și studenți și-au arătat simpatia față de ei. Aici este cazul să precizăm că, în răscoalele țărănești din 1907, un rol important l-au avut preoții și învățătorii. Aceasta reiese și dintr-o telegramă trimisă ministrului de Interne, de către prefectul județului Dorohoi, care se plângea că, în unele sate din Ținutul Herța, răscoalele sunt conduse de intelectuali (preoți și învățători).

În *Istoria românilor*, pe care am citat-o, am găsit și informația că proletariatul a fost singura clasă socială care a sprijinit răscoala. De altfel, tot acolo, am descoperit că V.I. Lenin, referindu-se la răscoala din România, din 1907, susține că aceasta „a jucat același rol în ceea ce privește îmbunătățirea situației lor ca și revoluția din 1905-1907; din Rusia”.

În legătură cu măsurile de represiune a acestor mari răscoale ale țărănilor români, nu putem să nu spunem că, pe lângă măsuri mai ușoare, s-a apelat frecvent la violențe, folosindu-se uneori și tunuri împotriva răsculaților. Mai mult decât atât, citez din aceeași lucrare că, „în timpul răscoalei sau după înăbușirea ei, unii dintre țărani au fost arestați și deferiți Justiției”, iar în unele cazuri, „atunci când moșierii sau arendașii s-au reîntors la conacele lor au schingiuit și au ucis cu propriile lor mâini pe foștii răsculați”.

Răscoala țărănilor din 1907 „s-a înscris cu litere de aur în marea carte a poporului român”, care și-a arătat astfel puterea de sacrificiu, care este într-adevăr o trăsătură de bază a poporului nostru.

Deși înăbușită, marea răscoală a țărănilor români din 1907 și-a arătat roadele printr-o serie de legi, care le-au fost favorabile, totuși, situația lor reală n-a cunoscut îmbunătățiri pe măsura marilor sacrificii pe care le-au făcut.

Situația lor grea și multele nedreptăți, pe care sunt obligați să le trăiască, au rămas o problemă care și-a găsit rezolvarea mai târziu.

7. RĂSCOALA ȚĂRANILOR ÎMPOTRIVA COLECTIVIZĂRII ȘI A DISTRUGERII PROPRIETĂȚII PRIVATE (1948-1949)

În marea dragoste de pământ a țărănilor români, pe care o prezintă și o descrie așa de frumos apreciatul nostru scriitor Liviu Rebreanu, în romanul său *Ion*, nu este nimic exagerat.

Țăranul român este strâns legat de pământul pe care îl cultivă cu dragoste și pasiune, de pământul din ale cărui roade trăiește el și familia lui și de pământul

pe care el a știut întotdeauna să-l apere și să-l ocrotească.

Așa după cum am înțeles și personal, de la ceea ce-mi spunea tatăl meu în copilărie, pământul nu te înșeală și nu te trădează niciodată. El, pământul, rămâne și atunci când trec peste el focul, apa, dușmanii și chiar cutremurele.

De aceea, când la noi a început colectivizarea, care trăgea după sine distrugerea proprietății particulare, țărani s-au simțit îndreptățiți să protesteze și să se revolte.

Pentru a reda atmosfera, am putea spune incendiară, din multe regiuni din țară, reproduc aici aproape în întregime un text pe care l-am preluat din *Manualul de istorie*, coordonat de Sorin Mitu și apărut la Editura Sigma, din București, în 1999 (pag. 116-117): „În 1949 s-au produs răscoale țărănești”, cu lozinci care „indicau degradarea vieții populației rurale, odată cu instaurarea noii politici agrare și regretul schimbării de regim”. Și aceasta din cauza faptului că, „pentru a intra în fermele colective, țărani erau supuși la diverse presiuni din partea autorităților, între care cotele (impozite în natură) erau cele mai importante. Țărani au atacat propagandiștii trimiși de Partid, care înfăptuiau colectivizarea, și au devastat sediile de partid. Trupele de intervenție ale Securității au reprimat revoltele din Bihor și Arad, cu acel prilej fiind executați peste 30 de țărani, iar aproximativ 1500 de familii au fost deportate (strămutate) în raionul Medgidia, după ce li s-au confiscat toate bunurile”.

Răscoale au avut loc tot cu această ocazie și în alte regiuni rurale din țară, pentru faptul că țărănimea și-a ținut permanent treze demnitatea și curajul de a-și

spune cuvântul și de a-i arăta cu degetul pe cei de rea intenție și de rea credință.

Rășcoalele împotriva colectivizării, prin care, după *Claudiu Târziu*, am pierdut aproape 200.000 de țărani, au câștigat în semnificație prin aceea că au coincis cu cele ale grupărilor de luptători din munți.

În perioada care a urmat după încheierea armistițiului din 23 august 1944, rezistența anticomunistă s-a manifestat și și-a găsit expresie în luptele susținute cu curaj și eroism de „cele 19 centre de rezistență, dintre care unele”, după *Varujan Vosganian*, „au luptat până la începutul anilor 1960”. Răspândite în regiunile muntoase de pe întreg cuprinsul țării, ele erau formate din militari, dar și din preoți, intelectuali, țărani și muncitori.

Grupurile cele mai importante au acționat în Munții Făgărașului, unde, în partea nordică, au fost dirijate de „voievodul rezistenței anticomuniste” *Ioan Gavrilă Ogoranu*, iar în partea sudică s-au bucurat de curajul și inteligența colonelului *Gh. Arsenescu* și a fraților *Toma și Petre Arnăuțoiu*.

Cu scopul, așa cum au spus-o chiar ei, al „salvării demnității române prin lupta și apărarea adevăratului spirit al neamului”, rezistența armată din munți a pierdut cel puțin 10.000 de oameni.

Dar, alături de cei care au luptat și și-au riscat viața în munți, trebuie să-i avem în vedere și să-i omagiem și pe aceia care, la poalele munților, s-au expus, transportându-le acestora hainele, alimentele sau medicamentele de care aveau nevoie.

Dintre aceștia, destul de mulți, se impune s-o amintim aici pe *Elisabeta Rizea* de la Nucșoara, care, pentru că i-a ajutat pe luptătorii din grupul *Arnăuțoiu*, a făcut 12 ani de pușcărie. Rezistând cu seninătate la

toate grelele suplicii ale tortionarilor comuniști, *Elisabeta Rizea*, sfidând suferințele, frica și moartea, i-a învins, reușind să devină, așa cum a considerat-o *Regele Mihai*, care a vizitat-o în anul 2003, „un simbol al eroismului din toate timpurile”. De un exemplu ca acesta de curaj, dărzenie și dragoste de țară și de neam, pe care l-a dat *Elisabeta Rizea*, ar trebui să ia cunoștință și aceia din țară sau din străinătate care îi consideră pe români doar oportuniști și lași.

În ce mă privește, găsesc că cele bune spuse de *Elisabeta Rizea* sunt destule, pentru a considera îndreptățită propunerea scriitorului și publicistului *George Stanca* ca aceasta să fie sanctificată, ca și pe aceea pe care o face scriitorul și politicianul *Varujan Vosganian*, care, în anul 2006, a propus ca *Elisabetei Rizea* să i se ridice o statuie chiar în fața Casei Presei, pe soclul pe care în perioada comunistă a fost așezat *V.I. Lenin*.

De asemenea, noi apreciem că o viață ca aceea de care a avut parte *Elisabeta Rizea* merită să constituie teme de discuții și de dezbateri, în orele de dirigiență școlară, și s-ar cuveni să intre în atenția cineaștilor și a oamenilor noștri de litere și de artă.

Să învățăm, astfel, să punem în adevărata lor lumină pe toți aceia care, de multe ori, ne reprezintă prin ceea ce avem mai bun în noi și să o luăm înaintea acelor care, cu voie sau fără voie, atunci când trebuie să ne definească, nu trec de niște imagini deformate, false și de multe ori fanteziste.

Cap. II

EROISMUL CU CARE VOIEVOZII AU
APĂRAT IDEEA DE UNITATE STATALĂ
A POPORULUI ROMÂN1. MIRCEA CEL BĂTRÂN,
DOMN AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI (1386-1418)

Realizând că va urma să se înfrunte cu turcii, Mircea cel Bătrân, pe lângă consolidare pe plan economic a țării, a căutat să-și asigure protecția împotriva acestora, prin întărirea cetăților de pe Dunăre și prin organizarea armatei.

După ce și-a extins stăpânirea și asupra Dobrogei, Mircea cel Bătrân a devenit stăpânul unui teritoriu așa de întins, încât și-a însușit pe drept titulatura de: „Io Mircea mare Voievod și domn din mila

lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind peste toată Țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și către părțile tatarești și Almașului și Făgărașului herțeg și Domn al Banatului Severinului și de amândouă părțile pe toată Poduvania încă și până la Marea cea mare și stăpânitor al Cetății Durostorului”.

Pe lângă dibăcia cu care, la un moment dat, și-a dobândit și numele de „făcător de Sultani”, Mircea cel Bătrân și-a câștigat un prestigiu, prin victoria de la Rovine, pe care, în anul

1394, a reputat-o împotriva unei puternice armate turcești, condusă chiar de Sultanul Baiazid. Această mare bătălie precum și atitudinea demnă a Voievodului Mircea cel Bătrân l-au inspirat pe marele nostru geniu și poet național, Mihai Eminescu, în cunoscuta lui *Scrisoare a III-a*.

După rolul important, pe care Voievodul nostru l-a avut și în luptele de la *Nicopole* (1396), mulțumit că a oprit expansiunea turcilor la Dunăre, s-a consacrat treburilor interne și ctitoriei mănăstirii *Cozia* și a altor lăcașuri sfinte.

2. ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT,
DOMN AL MOLDOVEI ÎNTRE 1457 ȘI 1504

De la domnitorul Moldovei *Ștefan cel Mare și Sfânt*, care a domnit între 1457-1504, strămoșii noștri au învățat și reținut că biruințele nu sunt întotdeauna de partea celor mai mulți și mai puternici.

O strategie inteligentă, în cazul în care ești atacat în propria țară, știe să pună în valoare terenul, politica pământului pârjolit și factorii meteorologici și poate să treacă victoria, de pe seama celor mulți și mai puternici, pe seama celor mai puțini și mai slab înzestrați.

Or, pe lângă toate acestea, domnitorul Moldovei, Ștefan cel Mare, a știut cât de mult valorează pentru cei pe care îi conduce exemplul personal și mai ales grija de a-i face pe adepții săi să înțe-

